

Veel enthousiasme op Nationale Dag van de Genetische Diversiteit

Op 11 november 2016 waren ruim 140 vertegenwoordigers van overheid, veredeling, fokkerij, maatschappelijke organisaties, onderzoek en onderwijs in gesprek met elkaar over het thema van de Nationale Dag van de Genetische Diversiteit. Aan het succes van deze dag in Ouwenhands dierenpark droeg bij dat men kon netwerken, nieuwe kennis opdoen en genieten van een lunch met Slow Food en ZeldzaamLEKKERe producten.

Op de Nationale Dag van de Genetische Diversiteit bespraken we met elkaar hoe we kunnen werken aan het behoud en duurzaam gebruik van genetische bronnen voor landbouw, veeteelt en bosbouw. En daarmee aan wereldwijde voedselzekerheid, duurzame productie, gezond en gevarieerd voedsel en behoud van cultureel erfgoed, zoals ook variatie in het landschap.

Maatschappelijk belang

Het Ministerie van Economische Zaken opende de dag met een lezing over maatschappelijke en politieke relevantie van genetische bronnen en agrobiodiversiteit. Vervolgens werden de rol en ambities van het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland (CGN) toegelicht. Het CGN was tevens organisator van deze netwerkdag. Zij zorgt voor langetermijnbehoud van genetische variatie in genenbanken en adviseert andere actoren over behoud en duurzaam gebruik. Arnold Van Vliet, bekend van de Natuurkalender, deelde zijn ervaringen met communicatie over biodiversiteit, gericht op het brede publiek. 'Het is belangrijk om meer over

agrobiodiversiteit te laten zien', aldus Van Vliet. 'Grijp iedere concrete aanleiding aan om een nieuwsbericht of persbericht te maken.' Bewust plannen bij PR is noodzakelijk, anders verwatert het.

Boeren en genenbanken

Drie CGN'ers (Bert Visser, Sven de Vries en Kor Oldenbroek) bereikten in 2016 de pensioengerechtigde leeftijd. Zij benadrukten het belang van complementaire in situ en ex situ-strategieën. Boeren zijn cruciaal voor de instandhouding van genetische diversiteit in het veld, en genenbanken

Genieten van een ZeldzaamLEKKERe lunch

zijn bijzonder effectief om de diversiteit voor de lange termijn veilig te stellen. Ontwikkelingen in de 'genomica' bieden steeds meer mogelijkheden om collecties en populaties te karakteriseren. Wat zowel genenbankcollecties als populaties 'in het veld' betreft is het belangrijk om meer inzicht te krijgen in de aanwezige genetische diversiteit en in de eigenschappen van het genetisch materiaal.

Genomica en dierlijke genenbanken

Kor Oldenbroek heeft door zijn werkzaamheden voor Wageningen UR, het CGN en de SZH een belangrijke bijdrage geleverd aan kennisontwikkeling en kennisoverdracht in de fokkerij en gericht op behoud van genetische diversiteit. Na een toelichting op de achtergrond en doelstellingen van de genenbank en op de huidige genenbankcollecties, benadrukte hij het

Met groepjes aan het werk in een inspirerende omgeving

toenemende belang en de mogelijkheden van 'genomics' voor het behoud en duurzaam gebruik van rassen. We genereren steeds meer kennis over de genetische achtergrond van unieke eigenschappen en erfelijke gebreken. Hij illustreerde dit met de nieuwste inzichten in de genetische achtergrond van de wittrikkeur, naar aanleiding van een high impact publicatie in het tijdschrift 'Nature'. Als je preciezer kunt analyseren hoe het staat met de genetische diversiteit binnen en tussen rassen, kun je de (nog) beschikbare genetische variatie beter benutten. Zo heeft het CGN op verzoek van de Stichting Roodbont Fries vee de genetische variatie binnen dit zeldzame runderras in kaart gebracht. Een conclusie was dat het Roodbont Fries vee een uniek ras is, en ook sterk verwant aan Fries Hollands (zwartbont). Uit de analyse van zeven verschillende lijnen bleek dat vooral één lijn genetisch sterk afweek van de andere zes lijnen. Dit onderzoek met moderne 'genomic tools' heeft nieuwe onderbouwing opgeleverd voor het fokprogramma van het Fries Roodbont Vee.

Behoud en benutten van levend cultureel erfgoed

In een gezamenlijke presentatie werd van-

Agrobiodiversiteit in beeld

uit Stichting de Oerakker, Stichting Zeldzame Huisdierrassen en de Vereniging van Bos- en Natuureigenaren aandacht gevraagd voor ontwikkelingen en zorgen ten aanzien van ons levende cultureel erfgoed, onze Nederlandse rassen van gewassen, landbouwhuisdieren en bomen en struiken. Ondanks veel activiteiten en initiatieven zijn er nog tal van knelpunten en behoeftes. Vergrijzing, regelgeving en (gebrek aan) financiering zijn het meest in het oog springend. Vergrijzing is (op termijn) een van de grootste bedreigingen, en specifieke kennis dreigt te verdwijnen. Daarnaast biedt het EU-beleid meer mogelijkheden (voor co-financiering) dan tot nu toe door Nederland wordt benut voor het behoud van agrobiodiversiteit. Een medewerker van Slow Food vertelde over de Ark van de Smaak. Als Nederlanders, de groente- en aardappelveredelaars van de wereld, samen praten over werken aan en eten van diversiteit, is het motto. Dat werd tijdens de gevarieerde lunch van 'zeldzame producten' in praktijk gebracht.

'Find your allies'

In miniworkshops kwam daarna een aantal belangrijke thema's aan bod: beleid, technologische ontwikkelingen, klimaat-

verandering, communicatie en samenwerking. Het beleid in Nederland werd deels als effectief, maar in sterkere mate als onvoldoende effectief ervaren. Met de huidige nadruk op 'marktwerking' worden biodiversiteits- en duurzaamheidsdoelen onvoldoende behartigd. Technologische ontwikkelingen kunnen worden benut om behoud en duurzaam gebruik van genetische diversiteit effectiever en efficiënter te maken. Tegelijkertijd zijn er ook risico's verbonden aan het gebruik van bepaalde technologieën en kan het ook leiden tot (verdere of snellere) erosie van genetische diversiteit. Klimaatverandering zal leiden tot veranderingen in de natuurlijke diversiteit (verlies van landrassen en wilde soorten). Er zullen nieuwe ziekten en plagen optreden. Er is meer aandacht nodig voor communicatie om de bekendheid en het belang van agrobiodiversiteit en kennis bij het brede publiek te vergroten, zoals ook de richting van de specifieke doelgroepen. Hoewel er al een succesvolle samenwerking is, zouden stakeholders nog meer samen kunnen communiceren en zo worden onnodige tegenstellingen voorkómen. Met die boodschap zijn we die dag uit elkaar gegaan. ●